

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL IV.

„Gazeta“ este în fă-care d. Abonamentul în Anul Ungaria Pe un an 12 fl., pe șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. Pentru românii și străinătate: Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 franci, pe trei luni 10 franci. Se prenumără la toate oficiile postale din țară și din țară și la dd. colectori. Abonamentul pentru Brașov: administrație, piața mare Nr. 22, etajul I.: pe un an 10 fl., pe șase luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr. Cu dusul în casă. Pe un an 12 fl., pe șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. „nă esemplară 5 cr. v. a. s. eu 15 bani. Acela abonamentul câr și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 36.

Brașov, Vineri 15 (27) Februarie

1891.

GAZETA TRANSILVANIEI
Brașov, piața mare nr. 22
Borla și nebrancate
mes d'la unu și de la doi
distribuție în țară
Brașov, piața mare nr. 22
Inserate mai târziu în Viena
Otto Maso, omni Schick Alois
Hendrich D. las O. Oppolitz
Haberger în Budapesta: A. F. Goldberger în orașul Kolozsvár
Frankfurt: G. L. Dreier în Namberg: A. Blomberg
Prețul inserțiilor: o linie
pe o săptămână 30 cr. v. a. s. pe
un an 100 cr. v. a. s. pe un
an publicare. Publicarea mai
târziu și învoiabilă.
De la me pe pagina III s
serează 10 cr. v. a. s. eu 15 bani

Brașov, 14 Februarie v.
Biroul de presă oficios din Peșta a dat, cum se vede, gazetelor ungurescilor lozinca, să tacă despre mișcarea Românilor în contra proiectului de lege pentru Kișdedovuri și să se prefacă a-o ignora și a nu-i da importanță. Vedeându însă marile dimensiuni, ce le-a luat această mișcare de protestare și ecoul puternic, ce l'a produs ea în presa din străinătate, guvernării noastre au recunoscut, că trebuie să se pronunțe asupra acestei mișcări față cu străinătatea și astfel a fost însărcinată oficiosa „Correspondance de Pesth“ a publica un „entrefilet“ asupra agitației „Românilor din Transilvania și Ungaria de sud“.

Lucru firesc, că corespondența oficiosa ungurescă numai la aceea nu s'a putut gândi, ca să recunoască înaintea străinătății motivele adevărate ale mișcării Românilor. În cazul acesta trebuia să mărturisescă, că au dreptate cei ce susțin, că Românii de sub stăpânirea ungurescă sunt foarte asupriți și amenințați. „Correspondance de Pesth“ însă a avut misiunea să arate, că din contra Românii din Transilvania și Ungaria se bucură de cea mai estinsă libertate și protestele, ce le fac acuma în toate părțile prin meetinguri, nu sunt întemeiate în starea lor apăsătoare, ci sunt puse la cale din afară, în urma unui „mot d'ordre“ sosit din București.

Tactica de a susținea în modul acesta o mișcare națională de sine stătătoare a noastră, care genază atât de mult pe guvernământ, n'are nici măcar avantajul de a fi nouă. Înainte cu opt ani, în Martie 1883, când meetingurile spontane ale Românilor ardeleni, căr' au protestat atunci în contra legii maghiarisătoare pentru școlile secundare, produsese spaimă și grăză în cercurile guvernamentale, oficiosii unguri

totu cu aceste suspiciuni au eșit înainte. „Pester Lloyd“ declarase atunci acele meetinguri ca o „nouă dovadă de putere a daco-romanismului“ și susținuse, că ele nu sunt decât rezultatul „politice de agitare a unei „Irredente române“ de dincolo de Carpați și a afiliaților ei dela noi.“

Așa dăr ceea ce s'a scris aici, s'a scris și la 1889 și întotdeauna când a fost vorba de a masca despotismul prin suspiciuni și învinuiri nedrepte și false.

Ar fi numai vreme pierdută, dacă am voi să ne ocupăm mai de aproape de tactica acesta rătăcioasă a adversarilor noștri.

Telegrama, ce am primit ieri din Dicio-St. Martin și telegramele, ce le primim acum din Clușiu, tocmai în momentul când scrieam aceste rânduri, ne dau însă material de ajuns spre a pute răspunde la afirmarea „Correspondenței de Pesth“, că mișcarea noastră de protestare s'a putut face fără de nici o piedecă și că acesta ar pute servi ca dovadă fraților noștri din România, că aici nu pte fi vorba absolut de loc de-o asupra a noastră.

Fispanul Bethlen Gabor, președintele Kulturęyletului, opresce adunarea alegătorilor români în Dicio-S. Martin, er afiații lui din Clușiu, căr' stau la spatele tinerilor seldbtăciți șovinistici de acolo, asediază localul, unde erau adunați Românii, aruncă cu pietri în alegătorii noștri, le sparg capetele, și insultă cu sbierături și fluerături în adevăr hunice, sub ochii poliției.

Frații noștri din România se voru put convinge de aici despre valoarea și adevărul afirmării amintite, ce-o face „Correspondance de Pesth“ cu scop de ale dovedi că de liber și bine tractați suntem noi cei din statul ungar.

Afirmările celelalte ale corespondenței oficiose privitoare la po-

litica de abțință a Românilor ardeleni sunt erăși o melodiă veche, dăr merită să ne ocupăm cu ele în deosebi.

Proteste în contra Kișdedovurilor.

(Telegrame part. ale „Gaz. Trans.“)

Clușiu, 26 Februarie n. Alegătorii români din cercurile electorale ale Clușului și Gălaului, comitatul Coșocnei, în număr de peste 400 au protestat unanim și solemn în contra proiectului de lege pentru Kișdedovuri.

Cu această ocaziune studenții academisti unguri împreună cu alții ne-au primit cu sbierături și fluerături aruncându cu petri în curtea casinei române, spargându capul unui alegător.

Clușiu, 26 Februarie n. Conferența electorală imposantă, mulțime de popor și inteligență. Conferența a decurs în ordine esemplară, în sufletea la culme. Clubul electoral s'a reconstituit: președinte Iuliu Coroianu. Proiectul de rezoluțiune s'a acceptat cu unanimitate, protestându solemn în contra proiectului de lege pentru Kișdedovuri. În totu decursul conferenței, Maghiarii adunați cu sutele înaintea localului conferenței, sub ochii poliției, fluerau, sbierau, urlau, injurau, insultau, aruncau cu pietri pentru a împedea pe Români în exercitarea dreptului constituțional. Scandalul a ajuns la culme, când membrii conferenței au eșit pe stradă, unde popor și inteligență a fost din nou și repetit insultat. Românii depărându-se dela adunare, cu președintele în frunte, au trecut cu mândria, între aclamări de „se trăsesc“, er convoiul insultătorilor li-a urmat pe strade cu nouă urlături. Sunt în vedere scandaluri noue desră. Niciodată „Kulturęylet“ n'a motivat mai eclatant misiunea sa de cultură, ca astădată.

Clușiu, 24 Februarie n. Ro-

mâni în număr de 400 protesteză solemn în contra Kișdedovurilor. Tinerii maghiari înscenară o demonstrațiune. Unui alegător i-au spart capul. Adunarea fini la 1 1/2 ore după amedi.

Adunările noastre și foile ungurescilor.

Oficiosa „Correspondance de Pesth“ scrie despre mișcarea Românilor din Transilvania și Ungaria în contra proiectului de lege pentru Kișdedovuri următoarele:

„În Ungaria sudică și în Transilvania s'a ivit o vehementă mișcare populară, care provocă pe cetățenii de acolo de limba română, la proteste în contra asilurilor de copii. Deorece mișcarea s'a ivit în mai multe locuri tocmai acum, pe când proiectul acesta de lege s'a debătut în camera deputaților, este o împrejurare, care se pare că dovedește că e vorba de o propagandă condusă dela un loc central după un plan ore-care. E interesant să se știe, că ore centrul acesta se află între marginile teritorului ungar séu chiar afară de acesta? „Correspondance de Pesth“ crede, că cazul acesta din urmă este cel adevărat; căci dacă Românii din Ungaria și Transilvania de capul lor ar voi să impedeze promulgarea legii pentru asilurile de copii, atunci n'ar fi așteptat cu agitațiunea până acum, când deja camera deputaților abia 'și mai pte retrage cuvântul. Faptul, că acum în cea mai mare grabă se țin meetinguri de protestare în diferite locuri, ca să influențeze cel puțin asupra camerei magnaților, ne arată că mișcarea e provocată printr'un mot d'ordre întărit venit din București“

„Ori cum ar fi însă opiniunea publică și guvernul unguresc n'au nici un motiv, să ia pozițiune în contra agitațiunii, fiindcă acesta se mișcă între marginile legii. Din contra agitațiunea acesta e binevenită pentru Unguri, căci desfășurarea ei neimpedecată are să dovedescă populațiunea din România, că nu pte fi nicidecum vorba de-o apărare a conaționalilor lor din Ungaria, când aceștia pot să dea aici atât de neim-

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Din istoria munților apuseni.

(Urmarea 19)

E.

Avram Iancu, regele munților.

Pe când mă așezasem la mese și m' revocam în memorie amintirile mele din trecut, ca să scriu ceva despre amicul meu, despre „Avramu“ bate cineva la uș și cere intrare.

Era cunoscutul filoromân din Germania, d-lă Bergner.

Am venit la d-ta — și el — să te rog să-mi dai deslășiri despre Avram Iancu, pe care, precum aud, nimeni mai bine ca d-ta nu l'a cunoscut.

În patru direcțiuni am să mă informezi:

1. Pentru ce nu s'a înfășurat Iancu în anul 1852 înaintea Imperatorului.

2. Pentru ce a fost el arestat și ce sentință i-s'a făcut?

3. Pentru ce n'a primit el decorațiunea și unde se află dovedile despre ôte acestea?

4. Raportul Iancului despre căpitanul c. r. Ivanovits și a căpitanului Ivanovits despre Iancu, în care se acuză reciproc, lași cetit? Care e adevărul?

Sem' oredeți, că nu numai Românii, dăr și Germanii și totți câți se interesază de istoria poporilor, doresc să afle adevărul.

Am fost avisat la istoria d-lui Barițiu, dăr n'am aflat ceea ce eu am căutat.

Cu cea mai mare plăcere l'am informat în toate direcțiunile, apoi s'a depărțat.

Intr'adever d-lă Barițiu trece ca paserea în sbor, peste cele mai însemnate evenimente.

Documente nu ne publică de loc, deși în ziua de aci ori-ce document se pte decopia; nu se mai ține secret.

Maiestatea Sa la rugarea lui Iancu și schimbă programul călătoriei, trece peste muntele „Găina“, merge la Vidra și Câmpeni, er Iancu nu se arată.

Acest fapt duros, a avut urmări foarte fatale pentru Iancu, pentru bieții „Moși“ și pentru întregu nemul românesc.

D-lă Barițiu publică o corespondență din „Neue freie Presse“; atata totu. Dăr d sa se vede că nu cetesce „Tribuna“, altcum ar fi trebuit să vadă că articolul din „Neue freie Presse“ a fost combătut în acestu diară de d-lă Hodoș și d-lă Andreica. În urmă am publicat eu tot în „Tribuna“ interogatoriul comandantului de Gendarm, d-lă Leonhard, despre vorbirea lui Iancu cu generalul Graf Grunne, adjutantul Maiestății Sale.

Totu respectul față cu onorabilitatea d-lui comandant de Gendarmieră Leonhard, dăr eu totuși mai mult credemânt dau cuvintelor d-lui Andreica, care l'a vedut pe Iancu în sera când Imperatul sosise în Câmpeni, umblând pe stradă în vestmintele de veră, prin urmare fără cuget de a se presenta în acea seră în înaintea Imperatorului.

Dacă Iancu totuși a mers în acea seră la cuartirul Maiestății, Sale va fi

mersu ca să reguleze lucrurile pentru prezentarea în ziua următoare. Séu dacă într'adever a vrut să între atunci séra la Imperatoru, apoi în acel casu el încă de pe acel timp a fost smintit de minte.

Om în totă firea nu cere intrare la imperatoru, când i-se spune, că s'a culcat.

Metropolitul Șulțiu cel mai mare binevoitor al lui Iancu, așa presupune, în scrierile sale, că Iancu era deja smintit la minte.

Dăr asta e numai o presupunere, nimeni nu ni-o dovedește.

Și apoi cum putea Iancu să credă, că Maiestatea Sa e culcat, când musica militară vre-o câțva pași dela ferestă, cânta la o masă, la care își petreceau Schwarzenberg și Grunne.

Și dacă Iancu n'a fost smintit la minte, apoi el a trebuit să nebulască imediatu, vedându-se aruncat pe stradă, ca un ștregaru, din acea curte, care era cuartirul séu generalu, de unde a

pedeacai espressioni liberă aspirațiilor lor naționale. Der agitațiunea acésta întârziată va deștepta în Românii cu judecata din Ungaria considerațiunea, că politica de abstenență la care i-au sfătuit conducătorii lor, este politica cea mai greșită de pe fața pământului. Dacă Românii din Ungaria nu ar urma politica acésta, atunci ar șede reprezentanții lor în parlamentul unghuresc și ar pute lua parte prin sfatul și prin votul lor la aducerea legilor și ar pute născu cu cel mai mare efect ca interesele naționalelor lor să se valideze în măsură corespunzătoare în sinul parlamentului. Cei absenți niciodată n'au dreptate și dacă Românii, conformu politicii lor de abstenență se țin departe de legislațiune este lucru firesc, că interesele lor nu află în legislativă nici un protector și nici o considerațiune.

SCRILE PILEI.

Liga culturală română la Paris. După cum cetim în „Le Memorial Diplomatique” studenții români și membrii coloniei române din Paris vor înființa de asemenea o secțiune a Ligei. Diarul francez își exprimă speranța, că în scurtă timp studenții români dela toate celelalte facultăți europene vor urma exemplul dat de camera lor.

„Intoleranță religioasă”. Sub titlul acesta publicaseră foile unghuresc din Clușiu și după ele și cele din Pesta următoarea scire: „Comuna Săbadul de Câmpia este situată tocmai în apropierea Tergu-Mureșului, der cu toate acestea locuitorii ei sunt nise Valahii băstinași, cari nu știu mai nimic unghuresc. Cu ocaziunea noiei alegeri a reprezentanței comunale, ce s'a săvârșit acum, érašii a fost ales ca primar arendatorul israelit Izák Samuel, care de ani de zile pörta acésta funcțiune cu conștiințioasă. Acésta însă nu li-a convenit cumetrilor Valahii, pentru-că deși primarul comunal este om forte cinstit(?), au ținut lucrul de rușine, ca într'o comună curată valahă, să fie primar un ovreu. Din asta cauză ei au redigiat un recurs către adunarea generală a comitatului, care recursu nu este subscris de proprietarii mai mari și mai inteligenți ai comunei; ci este subscris numai do vre-o 50 de proprietari mici de pământ. Se crede, că adunarea generală a comitatului va respinge unanim cererea neîntemeiată a petiționarilor.”

Pe câtă ne aducem aminte, pe jupânul Izák nu locuitorii români din Săbadu l'au ales ca primar al lor, ci l'a impus mai ani trecut despoticul solgaberu cu forța. In contra acestui act de violență trebuia încă de atunci să ia locuitorii români măsurile cele mai energice. Ceea ce poți, s'a neglijat

atunci, bine că se face acum. Când se va pertracta recursul Românilor Săbadeni în adunarea comitatensă, așteptăm, ca membrii români să și facă datoriunța, să se prezente cu toții la adunare și să spună despoților cu totă bărbăția ceea-ce merită ei.

Alegere de notari s'a săvârșit la 19 n. c. în comuna Halmagiu din comitatul Aradului. Despre decursul acestei alegeri ni-se scrie: Au concutat trei 3 tineri români, cari aveau toate documentele necesare de calificațiune și ar fi putut fi sigură reușirea vreunui dintre aceștia, mai ales fiindcă alegătorii, cari toți erau Români, încă dori au acésta. S'a pus însă în calea dorinței poporului l'ă protopop Ioan Groza, care pe lângă toate stăruințele alegătorilor români, n'a voit să facă nici un pas în favorul vre-unui concurent român, ci din contră, a recomandat poporului să sprijinească și să se mulțumească cu candidatul străin. Mi-am adus aminte de cuvintele istoricului: „Voi nutriți în sinul vostru mulți tirători și lingăi și Iuți; în aceste momente supreme aș dori mai multă patriotismă, naționalism și virtute dela fiii Romei eterne.”

Scăderea portului pentru imprimare. Cu 1 Martie n. c. va intra în vigore o scădere în tariful imprimatelor pentru comunicațiunea internă și pentru comunicațiunea cu Austria, astfel că imprimatele în greutate de peste 50 până la 150 grame vor fi supuse unui port de 3 cr. Plata acésta scădută, cu ziua numită, are valoare și pentru comunicațiunea reciprocă între Austro-Ungaria și Germania, der cu acea deosebire, că taxa acésta se va estinde numai asupra imprimatelor cari vor avea o greutate de peste 50 până la 100 grame.

Lucrările de regulare la Dunărea de Jos, după cum se telegrafază din Dreșova s'au început și se face în dimensiuni mai mari în ziua de 24 Februarie n. O mină umplută cu 4000 de chilograme de materie explozivă a fost spartă în ziua susnumită. Esplosiunea a dat un rezultat strălucit.

Böle epidemice. Ni-se scrie: In comuna Săncel, aproape de Blașiu, este închisă șola acum de vr'o 3 săptămâni din cauza morburilor epidemice ivite, cari au și secerat viața la mai mulți copii de șola; morburile sunt: vărșatul și grumazarea, cari încă grasăză neconținut.

Lupi. Din Timișoara se scrie, că în pădurile Nădragului (com. Caraș-Severin) cutriera estimpă o mulțime de lupi, cari fac mari pagube cu deosebire în

ciuculeși i-sa făcut rău; când a sosit acasă, s'a deșteptat. De atunci nu mai e „cel”, ce era.” Se vorbea, că a fost otrăvit cu bureți veninoși. Este, nu este adevărat, nu știu. Cred, că ar merita, să se facă lumină deplină. Acelu popor, care nu știe să prețuiască pe bărbății săi, cari se jertesc pentru el, nu merită viață. D-lă Barșiu are mai multe epistole dela Iancu, una se referese tocmai la călătoria Maestății Sale în Ardeal; pentru ce n'a publicat-o? Ar fi vărșat poți ceva lumină în întunec. Peste tot despre activitatea celor mai însemnați membri ai comitatului din 1848: Bărnuț, Iancu, Laurian, Maiorescu, precum și despre lucrările lor după anul 1850 nu ni-se spune mai nimic. Știe țera totă, că d-lă Barșiu are corespondențe dela acei bărbăți. Toți se întrebă: cum de nu ni-s'au împărășit acelea hârtii, cari constituiesc și împodobesc adevărate istorii?

(Va urma). Iosif Sterca-Soluțiu.

căprioare și în mistreți, încât lupii spinetea 5—10 căprioare ori mistreți pe fiacare zi. Autoritățile politice au luat măsură pentru stăpânirea lor prin gâne.

Emigrări la America. Din comitatul Vesprișului se comunică, că pe acolo emigrările între Slovaci au luat dimensiuni mai mari ca tot-deuna. Nu este zi, în care 10—20 de oameni să nu emigreză, din care cauză în mai multe comune poporațiunea scade foarte tare. In luna lui Martie se gâtesc să emigreză mai multe sute. Locuitorii își vând moșiile cu prețuri de nimica și apoi se duc cu familii cu tot; dacă însă nu găsesc cumpărători pentru moșiile lor, împrumută bani și emigreză numai capii familiilor, lăăsându-și familiile aici. Sunt două firme, cari transportă pe emigranți: una este în Viena, care transportă pe emigranți până la Newyork, é cealaltă firmă îi transportă dela Antwerpen, până la Brasilia. — După cum se comunică diarelor din Pesta, între acești emigranți se află și locuitorii din comuna românescă Cută, comitatul Albei inferioare. La gara căii ferate dela Uj-Szőny au fost prinși și întorși îndărăt cu gendarmii 18 emigranți; de asemenea au plecat la drum vre-o 8 locuitorii din comuna Polány. Notarul de cerc audind despre acésta, a dat avis celor dela granița, ca să fie cu ochii patru și să pună mâna pe ei când vor sosi acolo.

Bylandt-Rheidt. In 21 l. c. a răposat în Viena fostul ministru de războiu comun generalul Bylandt. Elu s'a născut la 1821 în Viena. In anul 1837 își începuse cariera sa militară ca cadet în regimentul 26 de infanterie. Elu a luat parte la campaniile din 1848 și 1849 în Ungaria, când pentru meritele lui a fost decorat; apoi în campaniile din 1859 în Italia și la 1866 în contra Prusiei. La 1864 colonelul Bylandt fu numit președinte al comitatului de artilerie de pe atunci, é la 1869 a fost înaintat la gradul de general. In 1876 a fost numit ministru de războiu, în care calitate a funcționat 12 ani, dezvoltând o activitate întinsă pe terenul reorganizării armatei imperiale. Contele Bylandt aproape întregul său timp de serviciu a aparținut armei artileriei, pe care terenul și publicat mai multe scrieri importante.

Atentat asupra limbei rituale a Românilor.

In Noemvbre anul trecut am fost reproduș după foile unghuresc scirea, că adunarea generală a districtului reformat de dincolo de Tisa, întrunită la Dobrișin, a oprit a se mai propune în limba română religiunea pentru elevii gr. cat. dela liceul reformat din Sigetul Marmășiei. Acésta draconică hotărere s'a adusă la propunerea unui membru din consiliul de direcțiune al institutului, é doi membri ai adunării, György și Job, au motivat-o cu declarațiunea scurtă, der cuprindătoare: că nu poți suferi propunerea în limba română, „prin care se propagă daco-romanismul.”

Din foile unghuresc, ne este cunoscut și aceea, că de mai mulți ani i s'a cerut Episcopului român gr.-cat. dela Gherla, să promove el însuși pe catechetul român gr. c, ca să propună religiunea în limba maghiară precum face și „bravul Suba”, catechetul ruten delă acelu liceu. Se vede traba însă, că pe calea acésta n'au putut despoții să ajungă le rezultatul dorit și de aceea și-au dăș: „Ce să mai umblăm noi cu cereri și rugăminte? Puterea e în mâna noastră, guver-

nul ne sprijinesce, — unde nu ajută cuvântul, să dăm cu ciomagul!”

Cum au dăș, așa au și făcut. Avem înaintea noastră o copie autentică a textului maghiar, prin care i-s'a comunicat catechetului român delă liceul din Siget, porunca de a propune ne-greșit elevilor români religiunea în limba maghiară. Lășăm deocandă să urmeze aici în românesce textul acestei barbare provocări:

Nr. 208 1890.

Onoratului d-nu Ioan Popă, catechet gr. cat.

Siget.

In urma hotărării și în urma îndrumării esprese a prea on. districtu bisericesc ev. ref. de dincolo de Tisa, prin acésta îți aducem la cunoștință, că nu-ți putem permite și hotărîte te oprim, ca pe tinerii români gr. cat., primiți în liceul nostru din locu, să i esaminezi și să le propui religiunea în limba română și înafără de părții acestu liceu, ba pretendem dela d ta, ca începând de astăzi să-le țin orele de religiune pe seama numiților tineri în edificiul liceului, în sala, ce se va destina spre acestu scop, și să le țin exclusiv în limba maghiară, căci numai în acésta casă putem permite, ca în testimoniile școlare date de direcțiunea noastră internă să se înregistreze pentru tinerii români gr. cat. calculii din religiune.

De aceea te provocăm, ca în termen de 3 zile dela primirea acestei scrisori, să ne declari în scris, că în cari zile și ore voești să ții pentru tinerii din liceu orele de religiune, pentru ca să putem lua măsurile de lipsă spre a și-se designa un loc corespunzător pentru propunere. Ți facem cunoscută tot-odată, că și tinerilor români gr. cat. din liceu li-am adus la cunoștință hotărerea noastră și vrem să te facem atent, că dacă n'ai satisfăcut provocării noastre și nu ni-ai răspunde amăsurat dorinței în terminul fixat, vom lua măsurile de lipsă, ca să fi demisionați din postul de catechet în sinul acestui liceu și tinerii români gr. cat. să și primescă instrucțiunea din religiune dela altul și încă dela unul, care propune în limba maghiară.

Cu stimă.

Sigetul-Marmășiei, 20 Decemvbre 1890. Consiliul de direcțiune al liceului reformat, Szöllösy Antal, curatoru sup.

„Societatea Tinerimea română studiosă în Berlin.”

Berlin, Februarie 1891.

Domnule,

Călești de faptul:

- a) Că cultura națională trebuie să existe ori-unde se găsește o suflare omnească și că cunoșcerea autorilor vechi și moderni ne arată trecutul și croesce direcțiunea viitorului;
 - b) Că cunoștințele dobândite în camera de studiu, trebuiesc cernute și prin discuțiuni mai adânc să pate în creier, spre a pute dispune de ele mai bine și timp mai îndelungat;
 - c) Că ajutorul reciproc, între cei de același sânge, e o cestiune de umanitate și se impune, când e vorba de naționalitate, într'o țară străină;
 - d) Că relațiunile cu toate societățile românesc de studiu fac să se cunoască mai bine gradul de cultură, din punctul de vedere științific, literar și social în țară și în străinătate;
 - e) Că lipsa de mijloce împiedecă pe mulți dela studiu și dela cunoșcerea mai repede a limbei germane;
- Studenții români din Berlin, în număr de peste 25, au întemeiat la 15/27 Decemvbre 1890 „Societatea tinerimea română studiosă din Berlin.”
- Comitetul e deja constituit astfel: G. Marinescu, student în medicină, președinte; St. V. Nanu, student în filo-

comandat el luptele „Moșilor” pentru Imperatul.

Să nu uităm, că Schwarzenberg a fost inamicul Românilor; é despre adjutantul Maestății sale Grafu Grünne „Budapesti Hirlap” din 20 Novemvbre, 1889 dăce, că a fost „un duh necurat” (rosz szellem.) Posteritatea, ba chiar generațiunea mai tineră ar aștepta lumină deplină; der d-lă Barșiu sböră peste acestu eveniment epochal, ca peste tot ce privesce viața și suferințele acestu martir.

Sunt martori în viață, cari ne spun, că mama lui Iancu încă s'ar fi esprimată, că Iancu ar fi fost deja smintit la minte.

Ea dăce, că fiul ei Avram, merse la Cașovița, ca să se înțelegă cu Schwarzenberg, care a stat mai multe zile acolo înainte de sosirea Imperatului — când a sosit Avram acasă, era atât de bolnav de abia putea vorbi; se plângea de mari dureri de cap și a dăș, că până acasă într'una a vărșat, „Sufletul meu, lumina mea”, — sbiera biata mamă — a mănecă în Cașovița

sofiă, vice-președinte; *Melchioru Harsu*, doctor în medicină, secretar; *Mihailă Georgescu*, student în chimie, cassier și *I. Socoliu*, student în filozofie, bibliotecar.

Seria conferințelor a fost deschisă de G. Marinescu, care a vorbit despre metoda doctorului Koch la tuberculoză; G. I. Căpitanovici, student în filologie, a recitat și comentat bucăți alese din Eminescu și Speranță; St. V. Nanu a vorbit despre pesimism; Stefan Ciuntu, student în drept, despre dificultățile limbei germane; G. Eremiă, student în drept, despre doina și Christea Bolti neanu despre istoricul telegrafului.

Societatea, convinsă de interesul ce Români pun pe încurajarea asociațiilor culturale, face călduros apelul la toți Români, autori sau editori de lucrări românești, la toți directorii de reviste științifice, literare ori sociale, precum și la toți diaconii din țară rugându-i să binevoiescă a contribui la atingeră scopului societății, prin trimiterea operelor, revistelor și diarelor lor (pe adresa președintelui G. Marinescu. Communication am Neuen-Thor 18d II. Berlin N. W.), punându astfel bazele bibliotecii noastre. *Comitetulu.*

Români și Maghiarii.

Sub titlul acesta „*Le Mémorial diplomatique*” din Paris del 21 Februarie n. publică un remarcabil articol. După ce spune, că la rădăcina imperiului dualistă habsburgică rodul urele de rassă și că Români și Slavii așteptă adă schimbarea lucrurilor nu mai dela o acțiune a opiniei publice europene, după ce în fine vorbese de hegemonia maghiarilor, cari au căpătat *carte blanche* dela împăratul, continuă astfel:

Etă pentru ce Sârbia, România și Rusia nu pot rămâne indiferente la luptele Sârbilor, Slovacilor și Românilor transilvani, față de procedurile criminale ale Maghiarilor, cari er încă erau ei înșiși slavii ai Germanilor austriaci. Și decă Sârbii și Rușii nu o vor supraviețui cu atențiune ceea ce se petrece în Ungaria, atât din punct de vedere al păcii publice, cât și al identității de rassă, Români din regatul dunărenț vor fi îndoiți obligați de a interveni, pentru ca o putere limitrofă atât de vastă ca Transilvania, și care numără o populație mai numără decât Grecia și Sârbia, să nu devină adă mână teatrului unei revoluții sângerose.

Nu este vorba aici pentru România numai de o considerațiune pură morală, nici de rușinea de a avă alături de ea trei milioane și jumătate de Români — adevă totu atât de frați — aduși prin speculații politice la greaua supremație a patru sau cinci milioane de Maghiari. Nu! Este vorba aici de propria și siguranță.

O lege așa dișă școlară, care se referă la instrucțiunea publică a Ungariei și a Transilvaniei, a fost votată în 19 Ianuarie de către camera deputaților din Pesta.

Acastă lege obligă pe toate familiile să trimită copii lor de 3—6 ani în asile de copii, pentru a învăța acolo limba și cântările maghiare.

O astfel de măsură a provocat la Români o mișcare de indignare atât de violentă, încât astăzi întreaga țară este în plină fierbere.

Din toate părțile ni-se semnalăză meetinguri, în cari se iau rezoluții categorice și decisiuni în contra aplicării unei legi monstruoze, care nu ar tinde la nimic mai puțin, decât d'a suprima instrucțiunea română și de-a nimici educațiunea națională a elementului românesc.

Nu s'au mai văditu nici-odată încercare vrășmașă libertății, ce s'ar pute compara cu această lege a asilurilor de copii, care forțază mii de co-

mune a se maghiarisa ele însăși cu cheltuiala lor propriă.

Maghiarii, atât de laudăroși cu liberalismul lor, nu se sfiesc de a viola legile naturii, răpind mamele mii de bieți mici copii și incredințându-i brutalității unor pretinși pedagogi barbari, cari ei înșiși ar avă mare trebuință de educațiune.

Fiind dată această stare de lucruri intristătoare și legea asilurilor de copii amenințându pe toți, pe Sârbi, Slovaci, Sași ca și pe Români vedem cu uimire, că poporele slave nu se asociază la mișcarea de protestare a Românilor transilvani. Noi nu ne îndoiim nici de simțimintele lor, nici de mândria lor; noi însă am dori multă o cooperatiune energetică cu Români, mai înainte ca această lege monstruoasă nădră tă, să pătă trece prin camera magnaților...

Alegerile de deputați în Bucovina.

Din incidentul apropiatelor alegeri de deputați pentru senatul imperial, societatea politică „Concordia” din Cernăuți a adresat către alegătorii români bucovineni următorul apel:

Concetenii alegători!

Cu prea înalta patentă din 23 Ianuarie 1891 a Majestății Sale Preluminatului nostru Impărat și Duce s'a dizolvată Camera deputaților a Senatului imperial.

Alegerile pentru noul parlament sunt scrise acum, și anume pentru ținuturile rurale pe ziua de 2 Martie, pentru cele orășenești pe ziua de 4 Martie, și pentru colegiul proprietarilor mari pe ziua de 7 Martie 1891 st. n.

A sosită deci timpul, ca poporul nostru să se folosescă erăși de dreptul său politic de a-și alege deputații pentru Senatul imperial: deputați cari, în înțelesul constituției, se sî reprezentanții adevărați ai țării, ai interesele și dorințelor poporului; deputați, dela cari în înțelesul declarației autoritative publicate împreună cu prefața înalta patentă învătătescă, se cere, ca să sî bărbați înșuflețiți de patriotism, cu pricepere pentru cerințele timpului, pentru ca în unire cu elementele moderate nebătăți să lucre pentru binele împărației, al țării și al poporului său.

Cât despre dorințele îndreptățite ale poporului nostru din Bucovina, ele sunt mai ales următoarele:

1) Păstrarea individualității istorico-politice a țării pe baza legii fundamentale de stat din 21 Decembrie 1867, susținându-se neclintită autonomia ei.

2) Dezvoltarea culturală națională, mai ales prin înmulțirea suficientă a școlilor populare, prin înființarea de institute de cultură corăspunțătoare trebuințelor — faptele ale poporului nostru, prin întrebunțarea limbei poporului în toate afacerile sale cu autoritățile administrative și judecătorești ș. a.

3) Asigurarea și cultivarea intereselor sante ale bisericei noastre ortodoxe răsărite în înțelesul articolului XV al legii fundamentale de stat din 21 Decembrie 1867, mai ales prin activarea Congresului bisericesc și prin regularea referințelor dintre biserică ortodoxă răsărită și stat.

4) Prosperarea economică a țerei prin desărcinarea de avansele statului pentru răscompărarea pământurilor, cum și prin mijlocirea de credite în favoarea agriculturii și industriei și mai ales prin încheierea convenției comerciale cu România ș. a.

5) Cultivarea bunei înțelegeri între conlocuitorii pământului ai țării.

Societatea politică „Concordia”, ca organ autorizat a respica în general dorințele poporului nostru și pretensiunile lui îndreptățite, formulându dorințele enumerate, apelează, Concetenii alegători, la patriotismul și cunoștința Văsră, ca să incredințăm mandatul de deputat pentru Senatul imperial nu-

mai acelor bărbați, cari au dat dovezi, că au o inimă simțitoare pentru poporul nostru, bărbați, cari știu apreuși dorințele lui sus arătate și vor sta cu seriozitate cuvenită pentru realizarea lor, bărbați, dela cari se pătă aștepta, că vor corăspunde cu vrednicia încereții, ce poporul o pune în ei, dezvoltându o activitate rodnică într biele și sporierea împărației, a țării și poporului nostru. Cernăuți, în Faură 1891.

Pentru Societatea politică „Concordia”.

Dr. Iancu cav. de Volcinschi,
președinte.

Vasile Morariu,
secretar.

Amintim totodată, că în cercul de alegere Cernăuți-Sirete-Storojineți, societatea politică „Concordia”, într'unu călduros apel adreată către alegătorii acelu cerc, recomandă ca candidat pe d-lu baron *Eudoxiu Hormuzachi*; și pentru cercul Suceava-Rădăuți-Câmpulungu recomandă pe d-lu *Iancu Lupulă*.

Dorim fraților noștri bucovineni isbendă întru toate!

România și noul ei tarif vama.

„Politische Correspondenz” primesc din Bucuresci următoarea scrisoare asupra programului de acțiune comercială politică al guvernului românesc:

Proiectul noului tarif autonom prelucrat de către comisiunea de tarife va fi în zilele acestea scoasă de sub tapet. Pentru esamuierea lui, guvernul va conchiema îndată la Bucuresci, pe delegații camerelor de comerț. El crede că cel mult până la mijlocul lui Martie st. n. va pute așterne camerei proiectul stabilit definitiv și va pute mijloci, ca noul tarif autonom să intre în vigoare îndată după expirarea convențiilor existente (inceputul lui Iulie st. n.) Noul tarif stabilește numai pentru câteva articole, mai ales pentru piele, lemne ordinar, țesături, spirt și fână vămi protecționiste, pentru toate celelalte mărfuri taxele vamale sunt foarte reduse, în termină mediu nu se urcă decă de la 8—10%. Tariful o rupe cu totul cu principiul războiului vamal și după expirarea convențiilor existente, acest tarif va avă deocamdată valoare exclusivă.

Abia după aplicarea aceluia, va începe România tratările pentru încheierea convențiilor comerciale, der nu va avă în vedere la aceste tractări nicoe schimbări esențiale ale taxelor tarifului autonom, ci în genere numai o stabilire a lor pentru timp mai îndelungat. Cele diutai tratări are de gând România a le face cu Austro-Ungaria și raporturile comerciale-politice față de acest stat, sub toate împrejurările, chiar decă nu s'ar ajunge la un tractat special, vor deveni mai favorabile ca cele de acum, deoarece atunci Austro-Ungaria va fi tratată după tarifului autonom cu taxele lui reduse și nici într'unu casă mai puțină avantajosă ca alte state, acestă bine înțeles numai atunci când și Austro-Ungaria din parte-i va renunța de a tracta excepțională produsele românești.

Mulțămity publică.

Comitetul Reuniunii femeilor române din Sibiu își ține de plăcută datoria a exprima mulțămity sa cea mai călduroasă pentru ofrandele și suprasolvierele primite cu ocaziunea balului aranjat în favorul Reuniunii la 21/9 Ianuarie 1891.

Anume au încurs dela:
Esc. Sa D. Arhiepiscop și Metropolitan Miron Român 30 fl., Ioan Bădila jude reg. în Sibiu și Il Sa d-lu Augustin Lăday, jude reg. de Curiș în pens. în Petrifaleu câte 10 fl., d-nii: I. A. avocat în Sibiu, Nicanor Frateșiu protosincel și asesor consist. în Sibiu, I. T. Hamradi comersant în Sibiu, Alexandru Lebu, propr. în Sibiu, câte 5 fl.;

d-nii: Dr. George Țăntăreanu 4 fl. 52 cr.; Dr. Hermann Săsmănu, medic în Sibiu și Dr. Absolon Todea adv. în Regim câte 4 fl.; Il. Sa d-lu General-major Victor de Say în Sibiu 3 fl. 50 cr.; d-lu Ioan Hannia, protopop și director semin. în Sibiu; d-na Iosefina Paskovits n. de Dunca în Sibiu, d-na Elena Petrasou, directoră la șola civilă de fete în Sibiu, d-lu Sabini Piso jun. protopop în Agnita câte 3 fl.; d-nii: George Șandor, mare proprietar în Cuișă 2 fl. 50 cr.; Anton Demetriu, comersant în Sibiu; Parteniu Cosma, director al institutului de credit și economii „Albina” în Sibiu; Demetriu Coltofeanu, protopop în Brețcu; Nicolau Ivan redactor în Sibiu; Ioan Jurca proprietar în Rovășeli; Gustav Maetz architectu, Dr. Ioan Moga medic, d-na Iohanna Moldovan n. Farcășu, d-nii: N. S. Nădasdy, comersant Ioan de Preda avocat, toți din Sibiu; Dr. Lazăr Petco, avocat în Arad; Stefan Pop paroh și protopop. în Mihalți; Cuv. Sa d-lu Ilarion Pușcariu, archimandrit și vicariu arhiepiscopesc în Sibiu; d-nii Galacteon Șaganu protopop în Răghina; Honoriu Tilea ing. în Sibiu; Nicolae Racoța, medic în Șeica mare — câte 2 fl. Ioan Broju, publicist în Sibiu; I. B. locotenent în Sibiu; Constantin de Colbasi proprietar în Spring; Petru Drăghicui protonot în Orăștia; Simeon Pasca, notar în Sălcioia infer.; Romul Petricu, cassar la „Albina” în Sibiu; A. St. c. r. major — câte 1 fl. 50 cr. Aleman Dancașu primar în Rășinari; G. A. Gross, comersant în Sibiu; K. H. maj. în pens. în Sibiu, A. Indrieș, notar în Vale; I. Krasovskiy, comersant, Simeon Popoviciu, ces. reg. capelan castrens, Teodor Popescu, comersant, Dr. Remus Roșca secretar consist., toți din Sibiu; Ioan Rusan proprietar în Misentea — câte 1 fl. Dr. Ilie Beu, medic, Nicolae Cristea asess. consist., Victor de Heldenberg, profesor de musică, W. de M. medic, Paul Munteanu c. r. căpitan, N. N., Ioan Papiu, protopop, Ioan Popoviciu, sublocot, Ioan Popu, adv., A. Sz. și Nicolae Vladu adv., toți din Sibiu, — câte 50 cr.

Suma suprasolvierele și ofrandelor 161 fl. 2 cr.

Totodată se exprimă mulțămity comitetului și on. comisiun administ. a capei reg. 31 de inf. pentru scădemntul de 10 fl. din prețul musiciei.

Venitul brut al balului a fost 663 fl. 2 cr, din care subtrăgându sepele cu 327 fl. 32 cr, rezultă un venit curat de 335 fl. 70 cr.

Din ședința Comitetului Reuniunii femeilor române din Sibiu, ținută la 9 Faură 1891.

M. Cosma,
președinte.

Dr. Russ,
secret.

Literatură.

A apărut: *Cestiunea populației în România de I. I. Nacianu*, membru al societății de statistică din Paris și al societății regale de statistică din Londra. Estract din Buletinul societății geografice, Bucuresci. Stabilimentul grafic: I. V. Socot, 59, Strada Berzii, 59. 1891. Format 8° mare, 19 pagini, hărtia și tipar fin.

DIVERSE.

Unu adevăratu fumător. Unu curios rămasagă s'a făcut în zilele trecute în satul Salisbury (Pensilvania). Doi lucrători dela carierele din localitate, au avut o discuțiune asupra cantității de tabac, ce sî-care din ei fumază pe di. În cele din urmă unul s'a rămasit pe un butoiu de bere și pe o buteliă de whisky, că elu va fuma în 24 de ore, ună funtă și jumătate de tabac. Rivă lui s'au a primit rămasagul și sî-care din ei și-a invitat pe prietini lor ca să se asiste și să se împărtășescă și ei din butoiul de bere pus în joc. Șesepe de ore i-au fost ajunși fumătorului, pentru a isprăvi 1½ funtă de tabac și elu nu parea de loc iritat în urma acestei forțări; elu însă între toți ceilalți camerați, a beut și cea mai mare cantitate de bere în timpul cătu a fumatu.

Proprietar:
Dr. Aurel Mureșianu.
Redactor responsabil interimal:
Gregoriu Malor.

Cursurile gizei

Table with columns for dates (din 26 Februarie a. c. 1891) and prices for various goods like flour, oil, and sugar.

Table listing various types of bonds and securities, such as 'ostu ungare 1-ma emisiune', 'amortisarea datoriei calilor ferate', etc.

Table with columns for dates (din 25 Februarie a. c. 1891) and prices for gold, silver, and other metals.

Advertisement for Iosif Csik, featuring his diplomas from Vienna 1873, Budapest 1885, Esseg 1889, N-Palanka 1887, and London 1878. Text describes his factory producing Portland-Cement and hydraulic lime.

Large advertisement for 'ABONAMENTE la GAZETA TRANSILVANIEI'. It lists subscription rates for Austria-Ungary and Romania/abroad, and provides information on how to subscribe by mail.

Mersul trenurilor

pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabilu din 1 Octomvre 1890.

Large, complex railway schedule table with multiple columns for routes (Budapesta-Predealu, Predealu-Budapesta, B.-Pesta-Aradu-Teius, etc.) and times for various train services.